

Gondolatok a Nőnap ürügyén

Az idegen hatalom mindig új ünnepeket erőltet a meghódított népekre, mert a régi rend emlékezteti az embereket a korábbi időkre. Így lett szovjet mintára a karácsony fenyőünnep, a Mikulás télapó, kaptunk felszabadulási és a nagy októberi szocialista forradalomra emlékező szabadnapot, lett nemzetközi nőnap, anyák napja. Mai helyzetünket, világban betöltött helyünket jól mutatja, hogy a rendszerváltást követően megjelentek az amerikai szokások, Valentin nap és mostanság a Halloween. Az utóbbi október 31-én van, és az angolszász hagyományok szerint ekkor jönnek elő a boszorkányok, a szellemek. Minden-szentekhez való közelsége miatt, igazából nincs nekünk erre szükségünk, meg aztán a mi hagyományaink szerint ezt a Luca nap tölti be.

No, de nem erről akarok írni, hanem a nőnapról, ami ugye március 8-án van. Először nagyon forszírozták térnyerését, munkásmozgalmi jellegét, aztán mint minden ünnepkezdemény, amely a szeretet fundamentumára épül, megmaradt. A férfiak, ha már szakszervezeti szervezéssel virágot adtak a munkatársnőknek, vettek egy kis csokor hóvirágot a feleségnek, a mamának, a kamaszodó nagylánynak, a sógornőnek is. Aki megszokta, megtartotta a mai napig. A figyelmességen túl nem is baj, ha minden férfi egy kicsit magába tekint, végig gondolja feleségéhez, nőrokonaihoz, ismerőseihez fűződő viszonyát. Mert az élet szép pillanatait kis figyelmességek, gesztusok, élmények jelentik, vagy legalábbis azok is. Halálunkig megmarad bennünk az első szerelem emléke, amikor megfognak egymás kezét, az első gyámoltalan csók.

Jusztin Andrásné, Mari néni mesélte nekem halála előtt, hogy milyen élénken él benne, amikor Andri bácsi udvarolni kezdett neki. Milyen jó felidéznie, ahogy elment a tisztartásori porta előtt, és intett neki, hogy menjen le hozzá a kapuba. Ő látszólag durcásan elfordult, elutasította a tétova közeledést, de alig várta, hogy újra megjelenjen a kapuba. Andri bácsi akkor már kint nyugodott a temetőben, de Mari
(Folytatás a 2. oldalon)

Nagyobb sebességre kapcsol a Cserhát Natúrpark!

Bár már többször írtunk a Cserhát Natúrparkról, a területén élők többsége igazán nem tud róla sokat. Pedig ezek az új szervezeti formák nagyon fontosak az életünkben, mert nélkülük nem tudunk csatlakozni azokhoz a programokhoz, amelyek a boldogulásunkat segíthetik. Mielőtt az eredményekről írnék, röviden foglaljuk hát össze, hogy mi a natúrpark.

A natúrpark a nemzeti park, a tájvédelmi körzet és a természetvédelmi terület mellett a természeti és kultúrtörténeti értékek megőrzésének negyedik szervezeti formája. A védettségi kategóriák között a nemzeti park és a tájvédelmi körzet között foglal helyet.

Tavaszi hérics

Feladataiban is más, mint a nemzeti park, amelynek fő célja a természetvédelem, a biológiai kutatás. A natúrparknál nagyobb hangsúlyt kap a turizmus és a természetkímélő gazdálkodás, a falvak hagyományainak, szokásainak, tájképi környezetének megőrzése. Mondhatjuk úgy is, hogy összhangot teremt a természetvédelem és a gazdasági tevékenység között. Segíti az ökoturizmus, a falusi vendéglátás, a népi konyha, a paraszti élet, a hagyományos, egészséges élelmiszerek termelésének fennmaradását, vagy éppen újbóli megjelenését.

Magyarország negyedik natúrparkja hároméves felkészülés után, 2009. október 2-én alakult, és 22 községet foglal magába: Alsótold, Becske, Bér, Bokor, Buják, Cserháthaláp, Cserhátsurány, Cserhátszentiván, Ecseg,
(Folytatás a 2. oldalon)

(Folytatás az 1. oldalról)

Gondolatok a Nőnap ürügyén

néni arca ellágyult a régi emlék felidézésén. Magam is láttam őket lelki szemeim előtt, ahogyan ott beszélgetnek a kapuban, az ég gyönyörű kék volt felettük, a nap pedig sugaraival bearanyozta a környéket.

Visszagondolva azokra az időkre, amikor még az évszázados rend szerint élt Herencsény népe, vajon jobb volt-e akkor nőnek lenni? Azt hiszem, az élet keményebb volt, sok szempontból nehezebb az asszony és a férfi élete is. Mégis az asszonyé talán nehezebb. Nagymamám sohasem láttam az asztalnál enni: ül a masina melletti padon és a kezében tartja a tányérját, sebtében kanalazza levesét, amit a legtöbbször én hagytam meg. Ő kelt a legkorábban, és ő feküdt le legkésőbb. Mindemellett még arra is volt ereje, hogy éjjel is vigyázzon ránk. Reggelente megjegyezte, hogy éjjel hármat ütött az óra, amikor a szomszéd kutyája hosszan ugatott.

Minden nap reggelit, ebédet, vacsorát főzött, rendbe tartotta a konyhakertet, télen fosztott, szőtt, varrt a többi asszonnal együtt. Mintha az asszonyok soha nem álltak volna, meg, egy-egy kis szunyókálás fért bele olykor, de már csak nagyon idős korban.

Öreg korára a legtöbb parasztasszonynál előjöttek a csontritkulás, a visszér tünetei, nőgyógyászati bajokat titkolták, a szülésekben kihulltak fogaik, arra nem nagyon adtak, hogy ezeket pótolják. Még azok sem, akik megtehették volna.

Szóval az asszonyok többsége elhasználódott az évtizedes állandó készenlétben, de mégis maradt bennük valami derű, türelem, ami a család számára megtestesítette az otthon melegét, megszépítette az unokák életét. Talán mert tudták, hogy mi a dolguk, és hogy ők azt tisztességgel végzik, magabiztossá tette őket. Szépek voltak ezer ráncukkal, görbe gerincükkel, kis bajuszkájukkal, mert a szemük szeretetet sugárzott. Már haláluk előtt évtizedekkel összekészítették a halotti ruhákat, bátrabban néztek szembe a halállal, mint a férfiak, mert megadatott nekik a gondviselésbe vetett hit kegyelme. Sok komisz férfi élt akkor is, akik kihazsántáltak, kizsigerelték a feleségüket,

de hiszem, hogy az asszonyok öme az előbbieik miatt nem volt boldogtalanabb, mint manapság.

Még élnek közöttünk ebből a kimenő generációból néhányan, akikben a kötelességtudat, az alázat, a szemérmes szeretet határozza meg a világhoz való viszonyt. Ismerjük fel, értékeljük, és tanuljunk belőle. Ma már azonban nem kell az asszonyoknak sem annyit dolgozniuk, és a férfiaknak sem. Több időt fordíthatnánk egymásra, mi férfiak a nőkre. Legyünk figyelmeesebbek: ne feledjük a házassági évfordulót, a névnapot, tudatosuljon bennünk, hogy társunkért, a gyengébbik nemért felelősséggel tartozunk. Vigyázzunk rájuk, és ők is vigyázzni fognak ránk. Az önzés, a figyelmetlenség mindig a kulturálatlanság jele, és éppen azoknak a legfájdalmasabb, akik a legközelebb vannak hozzánk.

Minden nap alkalom arra, hogy jobbak legyünk egymáshoz.

pekár

(Folytatás az 1. oldalról)

Nagyobb sebességre kapcsol a Cserhát Natúrpark!

Felsőtold, Garáb, Herencsény, Hollókő, Kozárd, Kutasó, Magyarnándor, Nagylóc, Nógrádsipek, Rimóc, Szanda, Terény, Varsány. A Cserhát Natúrpark központi irodája Hollókőn van, de Herencsény fontos szerepet tölt be a létrejöttében és működéskében. A tisztagú kuratórium tagja Jávor Károly és Szandai József, az elnöke pedig jómagam vagyok. Egy évnyi talpra állás, erőgyűjtés után tavaly ősszel pályázaton jelentősebb összeget nyertünk, ami azt jelenti, hogy túlléphetünk a tervezgetés-álmódosítás korszakán és valós építkezésbe kezdehetünk.

Nagy Andor képviselőnk közreműködésével megbíztuk az Aquaprofit térségfejlesztő társaságot, hogy dolgozzák ki a Cserhát Natúrpark hosszú távú fejlesztési tervét. Ez a társaság készítette el az Ős-Dráva programot is, amely az ország legelmaradottabb térségének tekinthető Baranya megyei Ormánság felemelését tűzte ki célul. Az Aquaprofit, reményeink szerint nem csak egy dolgozatot készít nekünk, hanem kapcsolatai, hazai és nemzetközi

tapasztalatai révén az elkövetkező években feltárja a lehetőségeinket, pályázatokat keres és dolgoz ki számunkra, és segít a megvalósításban is. A programhoz az alapító 22 község mellé csatlakozott Mohora és Debercsény, valamint Szécsény környéke is.

A munka egy helyzetfelmérés-sel indul, amihez a natúrpark részéről munkacsoport alakult Jávor Károly vezetésével. Minden faluban fel kell mérnünk, hogy kik szeretnének részt venni a munkában: gazdálkodók, vállalkozók, természetvédők, hagyományőrök. Ezáltal megtudjuk, hogy milyen alapra építhetünk. A felmérés után készül el az a program, amely keretét adja majd a térség fejlesztésének.

A program meghatározza a fő célokat, amelyekhez igazodnak majd a kisebb pályázatok, települési fejlesztési tervek. Például a turizmushoz, vendéglátáshoz közös reklámanyagok készülnek, igényes térképek, internetes kiadványok. Ezek nélkül ma már nem lehetünk sikeresek. Ugyancsak fontos lenne, hogy össze tudjuk gyűjteni kertünknek, földjeinknek azon termékeit, amiket megfelelően feldolgozva, megtisztítva, egységes csomagolásban jól fizető piacokon értékesíthetünk. A 24 településen szorgalmas családok százai juthatnak megélhetéshez vagy jövedelem kiegészítéshez.

A leírtakból látható, hogy sem a natúrpark, sem az Aquaprofit programja önmagában nem hoz pénzt, csak lehetőséget ad arra, hogy kialakuljon egy olyan környezet, ahol ismét érdemes lesz dolgozni, lesz

Herencsényi Híromdó • Közéleti tájékoztató lap • Megjelenik negyedévente • Kiadja Herencsény község Önkormányzata • Felelős kiadó: Jusztin Józsefné polgármester

• A szerkesztőség címe: Herencsényi Főút, 2677 Herencsény, Kossuth út 50. • Felelős szerkesztő: Pekár István, tel: 30/5-125-450, e-mail: pekars55@t-online.hu • Szerkesztőségi titkár: Ambrózi Erzsébet, tel: 35-357-386, e-mail: szandai.jozsef@t-online.hu • Nyomdai munkák: Agroinform Kiadó és Nyomda Kft., 1149 Budapest, Angol u. 34. • Ügyvezető: Bolyki István • Nyomdai előkészítés: Sándor Anna, Soós Éva • Lapunk szerzői: Ambrózi Erzsébet, Dropka Péterné, Jávor Károly, Jávoriné Barsi Boglárka, Kalmár Ildikó, Kelemen Mária, Lukács Rita, Pekár István, Pszota Csilla, Repka István, Repka Zsuzsa, Tácsik Bálint, Varga Judit

jövőnk, gyermekeinknek nem kell elmenniük, hogy boldoguljanak. Persze még nagyon az elején járunk a munkának, újra meg kell tanulnunk önmagunk urai lenni. Nem ördögösség ez, nagyszüleink tudták ennek a módját. Három-négy emberöltővel ezelőtt a Hering család a környék ismert sertéskereskedői voltak, Pszota András még Szolnokig is elment, hogy lovakat vásároljon. Azokat lábön hajította haza, aztán néhány hónap abrakolás után két-háromszoros áron adta el. Barát Mihály egyszerű parasztemberként a harmincas években boltot nyitott a faluban és a környék azon kevés vállalkozója közé tartozott, akiknek autójuk volt. Ford furgonját csak a 2. világháború kitörésekor adta el, mivel azt hadi célokra lefoglalták volna.

De nem kell annyira a múltba tekinteni, a közelmúltban, sőt napjainkban is találunk példákat. Nagy szorgalommal dolgozott falunk népe a málna és uborka földeken, mosták-tisztították a sárgarépát a Haraszi-majorban. Kezdeti gyanakvással, majd tisztelettel figyelte a falu a Herencsénybe érkezett Demkó György fóliázását, aki bebizonyította, hogy szorgalommal, tapasztalattal ott is megteremthető a kertészkedés feltétele, ahol annak korábban semmiféle múltja nem volt. Az ország legjobb méhészei között tartják számon Szandai Józsefet, egyik vezető képviselője a hazai méhésztársadalomnak. S ne feledkezzünk meg Magyar Sándor és Praszna Lajos vállalkozásairól sem, amelyek bár a vállalkozásellenes helyzetekben megtorpantak, de átalakulva, mások által folytatva ma is működnek. Megfontolt, kiegyensúlyozott vállalkozó Kosik Mihály. Bár vannak, akik a vállalkozások egy részének megszűntét, átalakulását kudarcnak tekintik, én bátor, szorgalmas emberek tiszteletre méltó teljesítményének tartom.

No de térjünk vissza a natúrparkhoz! A feladatunk nem kevesebb, minthogy elérjük azt, hogy a Belső-Cserhát minden lakója érezze, hogy ő natúrparki lakos, sőt az ország minden természeti értékek-

re fogékony polgára is hasonlóképpen lássa. Internetes hírlevelet indítottunk, térképeket készítettünk, amelyeken a natúrpark szélső falvainak természetes határa egyúttal a régió határa is. A határvonalat át-törő utak mentén tábla jelzi majd, hogy kivételes helyre érkezett az utazó. Könyvek, filmek, kiadványok készülnek majd a natúrpark legszebb templomairól, kastélyairól, vi-seleteiről, jeles személyiségeiről, mutatva, hogy az értékeinket már egyesítettük, tudunk elég élményt nyújtani az ide érkezőknek, akár kétételes tartózkodásra is.

Ahogy lassan a mi fejünkben összeáll a mi kis cserhádi hazánk képe, úgy fog majd megjelenni másokéban is. Egyre többen érzik majd meg, hogy ez aprópénzre váltható értéket jelent. Nem önmagában, hanem a munkánkat, törekvéseinket értékeli fel. Földünk természet-gyümölcsét el tudjuk adni, üres házainkba pihenésre vágyó érdeklődők térnek be. Ehhez persze meg-

kell művelni kertjeinket, földjeinket, ki kell építeni kereskedelmi kapcsolatainkat, rendbe kell hozni el-árvult házainkat. Amikor azonban ezen szándékokon fáradozunk, egyfajta varázsszó lehet a Cserhát Natúrpark. Könnyebb lesz megjelennünk a fővárosi ökopiacokon a natúrparki mézzel, sajttal, lekvárral, zöldséggel, gyümölcscsel, és a vidékfejlesztő pályázatok elbírálásánál is előnyöket élvezhetünk.

Még nagyon az út elején járunk. Meg kell ismernünk egymást, úgy kell egymásra tekintenünk, mint segítőtársra, és nem mint ellenfélre, aki ugyanazon a piacon árulja a termékét, szolgáltatását. Nagypám, Pekár István öt évig volt hadifogoly az 1. világháborúban, Szibériában. A magyarok tízezei között társakat keresve szólították egymást: van-e közöttetek nógrádi? Testvérként ölelték meg egymást még a hontiakkal, hevesiekkel, gömöriekkel is. Volt közös céljuk, tízezer kilométerről a fagyos orosz pusztán át hazajönni szeretteikhez. Nekünk ugyanilyen céllal kell megszólítanunk és megölelnünk egymást, vissza kell térnünk a gyökereinkhez, őseink erényeihez, miközben tudjuk, hogy a 21. század lelketlen kapzsi világában élünk! Erősödjön meg bennünk a remény, hogy nem vagyunk rosszabbak másoknál, sokkal többre vagyunk képesek, többet érdemlünk, mint amiben eddig részünk volt.

Pekár István

Remek bált rendeztek

Iskolánkban február 19-én rendezték a farsangi ünnepség. Az idén sem maradhatott el a jelmezes felvonulás. A gyerekek egyéni és csoportos kategóriában indulhattak. Két bölcsődés korú és két óvodás apróság bevonulása nyitotta meg a jelmezes versenyt. Őket követték az egyéni indulók, sok ötletes jelmezt láthatunk. A zsűri döntése szerint első helyezett lett Csizék Róbert, aki kéménynek öltözött, melynek tetején egy kisbabát tartó golya ült. Második lett a királylány Hamvas Lili, akit elrabolt a sárkány. Vad Vivien körhintája lett a harmadik. Két különdíjat is kiosztott a zsűri: Benkó Martin gésa és Végh Veronika almafa jelmezéért.

Kalózok és matrózok a farsangi bálón

Több osztály indult csoportos kategóriában. A leglátványosabb a 6-7. osztály „matrózok és kalózok” című műsora volt. Ők fogyaszthatták el az első helyezéért járó tortát. A második helyezett a 2. osztály lett, ők a *Táncos királylány* című mesejátékot adták elő. Harmadik helyen a 8. osztály *Piroska és a farkas* paródiája végzett.

Az iskolai néptáncscsoportok előadással kedveskedtek, amit néhány lelkes kislány csacsacsacs tánca tett színesebbé. A táncokat Hamvasné Szedlák Tünde tanította be a gyerekeknek.

A délután fergeteges bulival zárult.

Dropka Péterné Bendiák Mónika

Egyházi irányítás alá kerül az iskolánk

Néhány héttel ezelőtt meglepő hír kapott szárnyra: a cserhátsurányi Tessedik Sámuel Közzeti Általános Iskola a Váci Egyházmegye irányítása alatt folytatja tovább működését. Erről kérdeztem Szántó Józsefet, Cserhátsurány polgármesterét és Bóta Bernadett igazgatónőt.

– Polgármester úr, mikor vetődött fel először, hogy gyökeres változásra lesz szükség?

– Az önkormányzatoknak az iskola fenntartása évről évre nehezebb, hiszen egyre kevesebb a támogatás és a gyereklétszám is csökken. A surányi iskola Mohora, Herencsény, Cserhátsurány társulásában működik. Öt évvel ezelőtt, egy látogatás alkalmával már beszélgettünk erről a püspök úrral. Két éve átadhattuk volna iskolánkat a Váci Egyházmegye fenntartásába, de az akkori jogszabály szerint, öt év állami támogatást vissza kellett volna fizetni kamatostól.

– Ez volt az egyetlen lehetőség, ami szóba jöhetett?

– Igen, de ezt én nem tekintem kényszerűségnek, mert az itt élő emberek vallásosak, a vallás az életük része.

– Mennyivel kevesebb teher hárul így az önkormányzatokra?

– A működési költségnek mintegy 60 százalékát kellett nekünk fedezni, az állami támogatás 40 százalék volt. Az épület fenntartása – rezszi, az épület karbantartása, felújítása – továbbra is az önkormányzat feladata lesz, de ez csak 10–15 százalékra tehető.

– Ez a lépés az óvodákat is érinteni fogja?

– Én bízom benne, hogy fokozatosan erre is sor kerül majd.

– Véleménye szerint hosszú távon milyen előnyökkel jár ez az iskola fennmaradásán kívül?

– Az egyház képes arra, amire az önkormányzat nem. Az iskola vonzáskörzetéből többen választják majd gyermekeik számára az intézményt. Emiatt a jövőben, reméljük, minél több család marad itt, esetleg költözik ide, ami népességnövekedést eredményezhet. Természetesen hosszabb távon számítunk erkölcsi felemelkedésre is, mely igen fontos a településünk megmaradása érdekében.

– Intézményvezetőként hogyan vélekedik az iskolát érintő változásról? – kérdelem Bóta Bernadettet.

– Nem gyökeres változásról beszélünk, mivel a lakosságra egyébként is jellemző a vallásosság. Tanulóink nagy része vallásos környe-

zetben nevelődik. Célunk olyan iskolai légkört kialakítani, amely felelős keresztény életre ösztönzi diákjainkat.

– Mennyiben érinti ez az óratervet?

– A hittanórák számában nem történik változás, hiszen eddig is szerepelt a tantárgyaink között. Mindössze annyiban módosul, hogy bekerül az óraterembe, melyre már korábban volt példa nálunk.

– Mi lesz az iskola új neve és mikortól?

– Ugyan még hátravan néhány egyeztetés, de terveink szerint 2011. szeptember 1-től az iskola Szent István nevét viseli majd.

– Miért pont Szent István?

– Mert ő a község templomának védőszentje. Szent István élete, munkássága, útmutatásai jó példa mindannyiunk számára.

– Hatással lesz ez a hagyományos iskolai rendezvényekre?

– A hagyományos rendezvények megmaradnak, illetve új elemekkel, az egyház hagyományaival bővülnek.

– Ön személy szerint milyen előnyét látja ennek?

– A legfontosabb, hogy az iskola továbbra is fennmaradhat, hiszen nélküle a település komoly hanyatlásnak indulna. Abban, hogy intézményünk keresztény iskolává alakul, olyan fontos eszközt látok, amely lehetőséget ad arra, hogy diákjainkból erős, felelős, szabad és erkölcsileg helyes döntésekre képes személyiségeket tudjunk nevelni.

A hivatalos válaszok mellett Horváth Kálmánné cserhátsurányi és Csizék Róbertné herencsényi szülőt is megkérdeztem a tulajdonosváltással kapcsolatban.

– Örülök, hogy az iskola tovább működhet, de még inkább örülnék, ha a jelenleg oktató tanárok maradnának ezután is.

– Egész családom a surányi iskolába járt, a nagyobbik fiam is itt tanul. Ha megszűnt volna az iskola, a kisfiammal ez a hagyomány megszakad. Ezért örülök az egyház segítségének, mert így Ádám fiam is itt kezdheti meg az első osztályt.

Dropka Péterné Bendiák Mónika

Tavaszi – Bangó Gréta rajza

Karácsony az óvodában

A karácsonyi készülődés a kicsik és szüleik számára már nem csak otthon, hanem több éve hagyományként az óvodában kezdődik. Együtt töltjük a szünet előtti utolsó nevelési napot az oviban. A megszokottól eltérően ezen a reggelen anyukák és apukák is szobacipőt húznak és néhány órára újra részei lehetnek gyermekkoruk gondtalanságának. Megtekinthetjük a kicsik munkáit, kedvenc játékait, majd kezdetét veszi a közös mókázás, az önfeledt játék. Dél előtt közösen készítjük el az egészséges életmód részeként a gyümölcscsalátát, amit aztán elfogyasztunk.

Ebben az évben az óvó nénik karácsonyfadísz-készítést szerveztek meglepetésként, amihez az alapanyagokat ők biztosították. Az elkészült munkákat a gyerekek hazavihették. A jól végzett munka után egy kis előadás következett, amelyhez a gyerekek ünnepi ruhát öltöttek. A műsor végén minden apró kézben égett egy-egy szál gyertya a karácsonyi hangulat jelképeként. A gyerekek arcát látva a legnagyobb élmény az volt, hogy egy nagy asztalt egy nagycsaládként ültünk körül és együtt fogyasztottuk el az ünnepi ebédet.

B. M.

Mindig meghat ez a versor, mert röviden és tökéletesen érzékelteti a kikeletli hangulatot. Megindul a pezsgés, mindenki takarít, rendezkedik, ültet, veteményez.

Megkezdődik a készülődés a tavalyi árvizek tapasztalatai alapján a hirtelen, nagy mennyiségű csapadék fogadására. Ennek egyik része egy árvízi tározó megépítése és a Fekete-vizet tápláló vízfolyások rendezése. Erre a feladatra Cserhátsurány, Herencsény, Szanda és Terény közösen adnak be pályázatot az Észak-Magyarországi Operatív Program keretében. Herencsényt ebből a következők érintik: egy árvízi tározó kialakítása a rózsási hídnál, a Bánya-patak rendezése a Széchenyi úti árokkal és az érintett átereszekkel (Széchenyi út, Szabadság út).

Ennek a beavatkozásnak kettős célja van: egyfelől a hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék egy részének visszatartása, másfelől a nagy vizek biztonságos levezetése.

Az úgy nevezett „vis maior” keret terhére beadott, a helyreállítást célzó pályázattal kapcsolatos közbeszerzés már folyamatban van. A tervezett beavatkozás helyszíne a Béke utca, az óvoda alatti áteresz és árok, a belterületi határig.

Tavasz van! Gyönyörű!

Ezeken túlmenően az Önkormányzat beadott egy előpályázatot is, amelyet csak az árvízzel sújtott települések vehetnek igénybe. Ennek a pályázatnak a célja a Millenniumi park rendezése, egy sportöltöző kialakítása és a Széchenyi út felújítása.

Elgondolkodtam, látva ezeket az erőfeszítéseket, vajon eszébe jutott-e valakinek, hogy a károsan nagy mennyiségű vizek elleni védekezés a vízgyűjtő területen kezdődik. Ha továbbra is ilyen ütemben tűnik el az erdő a domboldalokról, ha 40-50 hektáros szántóterületek (szintén domboldalon) vannak évek óta egybeszántva, és ha a még megmaradt földutak két oldalról olyan szűkre vannak szántva (pl. Liszkó felé elindulva), hogy a vízelvezető árkok is eltűnnek, akkor a lehulló csapadék még gyorsabban eléri a belterületet. Az itteni erőfeszítéseket ki kell egészíteni azzal, hogy a földhasználók tudomására kell hozni kötelességüket a földutakkal és az árokkal kapcsolatban.

Erről jut eszembe egy díszes társaság, a rétsági székhelyű „Ipolymenti Vízgazdálkodási és Talajvédelmi Társulat” (IVTT). Hosszú évek óta sarcolták a környék vízfolyásai

mentén földtulajdonnal rendelkező gazdálkodókat „érdekeltségi hozzájárulás” címén. A pénzbeszedés és a befizetés elmaradása esetére az adók módjára való behajtással való fenyegetésen kívül semmit sem csináltak. Azt sem, amire a gazdálkodóktól beszedték a pénzt, nevezetesen a vízfolyások medrének karbantartását. Ráadásul a tavalyi nagy vizek idején hírmondójukat sem láttuk. Úgy vélem, hogy az IVTT-nél felhalmozódott forrásokat is fel kell használni az árvíz elleni védekezés finanszírozásához.

Szóval, tavasz van, gyönyörű! A természet mindent megtesz, hogy a kedvünkben járjon. A világban tapasztalható események már távolról sem ilyen szívderítőek.

Régi és új ismerőseim közül többen kérdezték, hogy „a kényelmes városi életet miért cserélted vidéki létre egy kis faluban”? Hasonló kérdéseket kaptak nagycsaládos barátaink is Terényben.

Nos, több indokom is van (csend, tiszta levegő – már amikor a felebarátaim nem égetnek műanyagot, és nem eresztenek éppen szennyvizet az út menti árokokba – szép és változatos táj, értékes, a hagyományokat őrző műemlékek stb.), amelyek közül ennek az írásnak a mondanivalója szempontjából egyet kiemelek: a városiak többsége minden szempontból köldökszínóron lóg. Az élete fenntartásához szükséges alapvető dolgokat (víz, élelmiszer, elektromos áram, fűtés) mind külső szolgáltatóktól kapja, a szolgáltatók által megszabott (egyre magasabb) árakon. Látszólagos kényelme tehát teljes kiszolgáltatottságot takar, amire csak akkor ébred rá igazán, ha valamelyik szolgáltató már túl magas árat kér, vagy netán szünetelteti a szolgáltatást.

A vidéki, és azon belül is a falusi életforma viszont megadja a lehetőséget az önellátásra. Van megművelhető föld, ahol – legalább részben – előállíthatók az alapvető élelmiszerek és a tüzelőanyag, majd minden háznál van még kút, adottak a technológiai lehetőségek a saját elektromos áram (bár ez utóbbi egyelőre meglehetősen drága) előállítására is.

Ráadásul nem kell mindent nekem magamnak előállítanom, csak tudnom kell, hogy kivel, mit és mire cserélhetek, akár élelmiszerről, akár fűtőanyagról vagy valamilyen szolgáltatásról (szállítás, javítás, gépmunka stb.) legyen szó. Így aztán igazából a falu szintjén, vagy esetleg egy-két szomszédos falu szintjén teljesebben ki az önellátás, önfenntartás.

Miért tartom fontosnak mindezt leírni?

Azt szeretném, hogy mindenkinek legyen eleendő ideje a szükséges dolgokat megcselekedni. Nagyon valószínűnek látszik ugyanis, hogy előbb-utóbb világ- és országos szinten gond lesz a kőolaj utánpótlással (előbb az ára, később a szükséges mennyiség hiánya miatt), akkor pedig akadozni fog az üzemanyag ellátás, a nagyüzemi mezőgazdaság és a szállítás is. Ezt követheti az elektromos áramellátásnak (és mindennek, amihez elektromos áramra van szükség) az akadozása.

Melyek a szükséges teendők?

Abba kell hagyni a talajnak és a talajvíznek (a kutak vizének) a megfertőzését a szennyvizek szétlocsolgatásával. A kerteket mindenütt művelésbe kell fogni, de legalábbis felkészülni arra, hogy a család létszámának megfelelő gyümölcs, zöldség, hús, tojás stb. előállítható legyen egy-egy háztartásban. Nagyon hasznosnak bizonyulhat, ha egy faluban vagy legalább a szomszédos faluban van pékség és a település környéki földeken megtermelik a szükséges mennyiségű kenyérgabonát. Fontos tudásnak fog számítani, ha valaki tud lóval, vagy más igavonó állattal bánni, akár szállítás, akár a földművelés biztosítása érdekében. Lehet szépen előkészíteni a korábban elköltözött családtagok helyét, vagy elgondolni, hol lesz a helyük majd, ha visszatérnek. És így tovább, az egész egyéni, családi és települési életvitelünk minden részletét ebből a szemszögből kell végiggondolnunk, megterveznünk és megszerveznünk. Ebben a munkában pedig az önkormányzatoknak, az egyházakozségeknak, a civil szervezeteknek kiemelkedő szerepe van.

Mikor lesz mindezekre szükség?

Ezt senki sem tudja pontosan megmondani. Jöhet olyan váratlanul, mint a tokyói földrengés és az óránként 800 kilométeres sebességgel száguldó szökőár, de a legoptimistább feltételezések szerint is 5–7 éven belül.

Lehet, hogy ez az egész tévedés?

Igen, elméletileg lehetséges, hogy az.

Mit kockáztatunk, ha felkészülünk arra, hogy csak magunkra számíthatunk?

Szerintem semmi kockázata sincs a felkészülésnek. *Olyasmi ez, mint az ügyeletes orvos telefonszáma, nem baj, ha nincs rá szükség, ha viszont igen, akkor életbevágóan fontos.*

Arról is érdemes egyébként elgondolkodni, hogy mit nyerhetünk mindevel! Talán megérne még egy-két falufórumnyi beszélgetést

is. Épp ma délután hozták meg Balassagyarmatról a tűzhelyünket, vagy ahogy itt hívják, a masinánkat.

Tavasz van! Gyönyörű! Ideje a veteményezésnek, a magvetésnek, ideje a megtérésnek, a megújulásnak.

Jegyeztem Herencsényben, 2011. április 4-én este.

Jávor Károly

Új pályázatok az Ipoly-menti Palócnál

A kormányváltással elérkezett a magyar vidékfejlesztésében a LEADER program újragondolása is. Még 2010-ben meghirdette a kormány a LEADER program átalakítását. Felülvizsgálták az akciócsoportok fejlesztési terveit, hiszen a 2008-ban kialakított stratégiák hazai és nemzetközi gazdasági viszonyai, a források felhasználásának lehetőségei jelentősen átalakultak. Épp ezért indokolt egy új, a jelen körülményeket, szándékokat, lehetőségeket figyelembe vevő helyi vidékfejlesztési stratégia kialakítása.

Az Ipoly-menti Palócok vidékfejlesztési stratégia tervének újragondolása is több fázisban zajlik. Először a célterületek kialakítását végezte a helyi akciócsoport az érintettek bevonásával. Lakossági fórumokon, honlapon, önkormányzati hirdetőműveken, szakmai megbeszéléseken tájékoztattuk az érintetteket, összegyűjtöttük és rend-

szereztük a fejlesztési ötleteket. A tervezői csoport megfogalmazta az új vidékfejlesztési stratégia célkitűzéseit, majd ezeket a március 11-re összehívott ülésén elfogadta az elnökség.

A cél, hogy hosszú távon, fenntartható módon megteremtse az akcióterület számára a felzárkózás és a folyamatos fejlődés lehetőségét, vonzó alternatívát teremtve a fiatalok számára a nagyvárosokkal szemben. Négy pontban testesül meg a cél:

1. A **helyi fiatalok** identitástudatának és környezettudatosságának erősítése. A térség jövőjének záloga a fiatalok helyben maradása. Ennek érdekében olyan programokat kell kidolgozni és megvalósítani, amelyek az óvodától a felnőtté válásig segítik a fiatalokat a helyi értékek megismerésében, saját településük, térségük megszeretésében, környezetük megóvásában, jö-

vőjük és boldogulásuk helyi megvalósításában.

2. A **természeti környezet** fenntartható hasznosítása a turisztika terén különös tekintettel a zöldút hálózat fejlesztésére és bővítésére. Az akciócsoport bővelkedik még viszonylag érintetlen területekben. A **Zöldút hálózat** kialakítsa már néhány településen megtörtént, bővítése rendkívül jó lehetőségeket nyújt a turizmus számára, ugyanakkor kiemelkedő szerepe lehet a fiatalok közösségé kövácslásában, a környezettudatos nevelésben, valamint a települések közötti kapcsolatok, együttműködések fejlesztésében.

3. A **helyi termékek** előállításának, feldolgozásának és forgalmazásának elősegítése. A térség intenzív, versenyképes mezőgazdasági termelésre nem kifejezetten alkalmas. Az aprófalvas település-szerkezet a nagyszámú képzetlen munkaerő elhelyezkedését is meghatározza. Az ipari tevékenység nem jellemző és nem várható, hogy nagyszámú vállalkozó települne be. Ugyanakkor még fellelhetők a helyi termékek természeteskultúrája, és a terület alkalmas speciális minőségű helyi termékek előállítására. Szinte

az egyetlen lehetőség a belső piac megteremtése. Támogatni kell a helyi gazdaság fejlődését az alapanyag előállításától a feldolgozástól a piacra jutásig. A folyamat beindítása és gyorsítása érdekében nyitott portákat, mintagazdaságokat kell létrehozni, ahol nem csak bemutatók, hanem képzések is kell szervezhetők az érdeklődők, termelők számára.

4. Az **együttműködés erősítése** különösen a fiatalok körében a környezettudatosság a fenntarthatóság és a helyi identitástudat alapelvei szerint. A stratégia elsősorban a fiatalokra épül.

Az Ipoly-menti Helyi Közösség tervezői csoportja a dokumentumot benyújtotta az Irányító Hatóságnak 2011. március 18-án. A jelenleg rendelkezésre álló forrásokból az első lépések tehetők meg, biztos alapot teremtve a következő tervezési ciklusban az önfenntarthatóság kiteljesedésére.

Új pályázatok beadása

Ezt követően kezdődik a második fázis, mely a helyi vidékfejlesztési stratégia szerint megfogalmazza a pályázati lehetőségeket. Előre-

A gyaloglók várják a tavaszt

láthatóan a LEADER pályázatokat ez év június 1-től 31-éig lehet benyújtani az Ipoly-menti Palócok Térségfejlesztő Egyesülete felé.

Eredményhirdetés

Márciusban megtörténik a LEADER első körében benyújtott pályázatok nyerteseinek értesítése. Kiemelendő, hogy a 144.241.202 forintos jelenlegi LEADER keret 161.303.350. forinttal gazdagodott. Tehát a jelenlegi keret összege 305.544.552. forint.

Még két pályázat

Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program III. tengelyébe tartozó *Mikrovállalkozások létrehozása és fejlesztése* jogcímmre, valamint *A turisztikai tevékenységek ösztönzése* jogcímmre május 1-től 31-ig lehet benyújtani a pályázatokat megyei MVH kirendeltség felé.

Tácsik Bálint

Nagycsütörtöki keresztjárás

Időpontja: **2011. április 21-én** este, időtartama: 5 óra

Zarándoklat a Palócok Vigyázó Keresztjéhez

Palóc Kereszt Búcsú és Falunap

Időpontja: **2011. július 2.** (szombat)

Helyszíne: Gyürki-hegy, a Palócok Vigyázó Keresztje, szabadtéri színpad, művelődési ház, Fonóház

Szüreti felvonulás

Időpontja: **2011. szeptember 10.** (szombat)

Helyszíne: művelődési ház, sportpálya

Márton napi fonó, népszokások felelevenítése

Időpontja: **2011. november 12.** (szombat)

Helyszíne: Fonóház

A programokat szervezi: **Jusztin Józsefné**

Információ:

Községi Önkormányzat: 35/549-008

Fonóház: 35/357-555

Mobil: 06/303 364 219

Rendezvényeink 2011-ben

Szálláshelyek:

Hegyalja Vendégház (rég. palócház)

10 fő befogadó képesség,

2677 Herencsény, Petőfi út 17.

Ifjúsági szálláshely a régi parókián

20 fő befogadó képesség

2677 Herencsény, Béke út 1.

Látnivalók:

- Haraszi pusztatemplom (Árpádkori műemlék)
- Római Katolikus templom (műemlék)
- Nepomuki Szent János szobor (műemlék)
- Millenniumi Park, vendégváró kemence
- Fonóház, Hagyományőrző ház-jelenleg falumúzeum is
- Millecentenáriumi emlékhely
- Palócok Vigyázó Keresztje és kápolnája
- „Arethusa” forrás Liskó-pusztá határában
- Mézüzem

- Gróf Bethlen István emléktábla: „Ebben a községben talált menedéket Magyarország Miniszterelnöke 1944. július és október között a német megszállók elől.”

- Herencsény, Kossuth út 76.
- Gróf Bethlen István emléktábla
- Herencsény, Béke út 3. sz. alatt

Étkezési lehetőség – előzetes bejelentkezés alapján – Cserhátsurány napközi otthon konyhájából megoldható (20 főre), illetve Hegyalja vendégház – előzetes bejelentkezés alapján – 10 főre helyben főzés.

A település jellegzetes ételei:

1. gulyásleves	4. haluska
2. palóc gulyás	5. bukta
3. babgulyás	6. kukorica bukta

Édességek, sütemények:

1. túróslepény	4. pampuska (fánk)
2. tojásherőke	5. kukorica görhe
3. máktorta	6. malomkalács

Atavasz első nagy ünnepére, a megújulásra nagybőjttel készül falunk és minden római katolikus hívő. A családok szépítik a portákat, takarítják az udvarokat, gondozzák az első kis virágokat, vetnek, ültetnek a határban, sokan festik, meszezik házaikat, tisztogatják, méretre igazítják a népviseleti ruhát, egyszóval készülnek a Feltámadásra.

A külső ápolása mellett gondot kell fordítanunk a belső, azaz a lélek megújulására is. Nem csupán böjtöléssel, hanem lelkigyakorlatokkal. Szerzetesek érkeznek templomunkba, családok együtt imádkoznak más-más házaknál, hogy lelkileg méltón tudják fogadni Jézust a szívükbe! A csoda megismétlődik, az Atya szent Fiát a halálból feltámasztotta és magához emelte. Az Atya végtelenül jószágos, a halál felett is diadalmaskodik! Nem vár tőlünk pénzt, dologi áldozatot, csupán alázatot, bűnbánó lelkiséget, felebaráti szeretetet.

Márciusi emlék

Nekünk, herencsényieknek nincsenek hőseink az 1848–49-es szabadságharc idejéből. Pedig így öreg fejjel is hiszem, hogy a mi felmenőink is kivették a részüket a dicsőséges küzdelemből, csak nem volt, aki feljegyezze a nevüket. Egy halvány családi emlékre mégis visszaemlékezem...

Nagymamám, Szalai Borbála emlegette, hogy kislányka korában vagy százhusz évvel ezelőtt a családjához tartozott egy távoli rokon, akit, bár látszólag kegyelemkenyéren lakott náluk, nagy tisztelet övezett. Földjeit a család művelte, mert neki könyöktől lefelé hiányzott a jobb keze. A rosszul amputált karjának felkar csontja hegyesen meredt előre, azzal szorította tollfosztáskor az asztal lapjához a libatoll végét. Akkor senki sem tétlenkedett, ő is ördögös gyorsasággal végezte ezt a munkát. Nem

Húsvéti gondolatok

Látszólag modern a világ, csodákat művel az orvostudomány, a technika, a biológia, az ember Isten titkait ostromolja. Miért van mégis ekkora különbség ember és ember között? Az egyik éhezik, a másik gondtalanul sétál el mellette. Természeti katasztrófák pusztítanak, de ekkor nem segít a tudomány? Valami rosszul működik, mert elszakadtunk a földi javakért attól, aki a semmiből teremtette a világot! Van isteni bizonyítékunk, a nem hívőknek is láthatják, nem lehetnek igazán gondtalanok és boldogok, mert valami hiányzik belőlük, ami az embert többé, teljesebbé, alázatosabbá teszi. A Gondviselőbe való feltétlen hit, remény és szeretet, amely átsegíti az akadályokon! Hatékonyabban, mint a pénz! Olyan közösséghez tartozunk, amely évről-évre megújul, felebaráti szeretettel fordul a szűkséget szenvedők irányába, a bátortalanul és elesetten nyújtott kezét is meg tudja fogni!

Az ünnepi misére és az azt követő feltámadási körmenetre a legszebb ruhánkban megyünk, hogy hódoljunk Urunknak, Istenünknek, aki reménységünk és akinek szeretete nélkül a világ sötét és gonosz lenne. Most különösen időszerű a megújulásba vetett hit! Magyar-

ország feltámadását is ünnepelni akarjuk, mivel újból van egységes magyar nemzet, közelebb kerülnek hozzánk azon testvéreink, akiket az elszakított országrészekkel együtt egykor elveszítettünk.

Sorra teszik le az állampolgársági esküjüket az elszakított országrészekben élő honfitársaink, különösen felemelő, amikor a Szent Korona előtt teszik ezt! Azelőtt a korona előtt, amelyet első királyunk ajánlott fel a Boldogságos Szűz Máriának. Az ő országába vetett hit adott nekik erőt, hogy közel egy évszázad alatt sem tudták belőlük kiölni a magyarságtudatot! Az elszakított országrészekben élő honfitársainkat nem tudták magyarságtudatukban, állhatatosságukban és a koronához való hitükben megtörni! Melegség járja át szívünket, mikor látjuk, hogy emelt fővel büszkén vállalják magyarságukat.

Hittel, reménnyel, szeretettel, alázatos magyar büszkeséggel várjuk 2011 húsvétját, hazánk új Alkotmányát, Magyarország feltámadását Jézus feltámadásában!

„Söpörd ki a bűnt, a gyilkolást, a lopást. Tedd, hogy végre szeressük egymást.”

(Zsebik E. Krisztus Keresztfája)

Kalmár Ildikó

is kellett az asszonyoknak tollat fosztaniuk, mert az kezetlen bátya kizárólagos teendője volt. Az igazi nevét talán már nagymama sem tudta, elkoptatták a múltó évtizedek.

Kezetlen bátya mindig úgy tartotta, hogy a szabadságharcban csonkult meg, de mivel nem volt szegény ember, az irigyei azt tartották róla, hogy betyár volt fiatal korában. Egy rablás alkalmával elszámította magát a cimboráival, a háziak fölénybe kerültek, komiszul helyben hagyták. Az igazságot nem tudta már senki. Nagymamám is inkább a betyár történet felé hajlott, mert mikor kezetlen bátya haldoklott, sokat szenvedettviaskodott ifjúkori emlékeivel,

amelyek az utolsó órán olyan élesen jönnek elő, mintha akkor élénék át őket. Talán erre mondja Szent Pál, hogy akkor már nem tükör által homályosan látunk, hanem színről-színre. Ez a lecke még ránk is vár majd!

Én magam kicsiny gyermekként lelki szemeim előtt láttam kezetlen bátyát – aki születésem előtt vagy hatvan évvel halt meg – amint rohant a csatában, mint egy igazi hős, a mi családjunk hőse. Ha így volt, akkor mindannyiunk honvédje lehet, mert a hősiesség olyan, mint a szeretet. Nem fogy el soha, minél többet adunk belőle, annál több marad nekünk.

Pekár

Mesteremberek

Egy kovács nem kovács!

Egy kovács nem kovács, két kovács fél kovács, 3 kovács egy kovács! – mondja Kerekes Jani bácsi, amikor a mesterségéről kérdezem. Mesteremberek című sorozatunkban ezúttal a falu kovácsát kerestük fel, hogy mesélje le nekünk, miért igaz ez a mondás.

Kerekes János és Brezovszki István

– *Mikor ismerkedett meg a mesterséggel, és hogyan?*

– 1954-ben ismerkedtem meg vele, itt a helyi műhelyben, ahol Brezovszki Mihálytól tanultam meg a fortélyokat. Ekkor voltam 14 éves. Aztán 1956-ban kerültem át a berceli gépállomásra, ahol gépszerező lettem, ez a szakmám is. '58-tól egészen '61-ig katona voltam Miskolcon és Budapesten. Ezután 1964-től a téészenben dolgoztam, mint traktoros majd sofőr. 1994-ben lettem nyugdíjas, és ekkor talált rám ismét a mesterség. Annak idején jött az államosítás, elvitték a szerzőségeimet a téészenbe. Nem volt mivel dolgozni, nem volt műhely, ahova visszajöhöttem volna.

– *Sokféle ága van a szakmának?*

– Mi mindent megcsináltunk, mindennel foglalkoztunk a ló patkolástól, más néven vasalástól a kerítések készítésén, a gépész-lakatos munkákon, a fejszék élesítésén át egészen a zárjavításig. Ha elromlott egy mezőgazdasági gép a földeken, azt is mi szereltük meg, ezért hívtak minket régen gépész-kovácsnak.

Általános munka volt ez, amivel sok mindent meg tudtunk javítani, ha elromlott. Időközben azonban sajnos elavult.

– *Milyen jövőt lát ennek a szakmának?*

– Gyakorlatilag, semmilyen. Régen minden szerszámot mi állítottunk elő magunknak, amire szükségünk volt, most már inkább megveszik az emberek a boltban. Kevés ember tart már lovat is, így a patkolásra sincs már szükség. Senki nem akarja csinálni, mert már nem éri meg és nehéz is. Manapság az emberek a könnyű munkákat kedvelik, itt pedig egy ötkilós kalapáccsal kell ütni a vasat, amíg meleg, ahogy azt a mondás is tartja. Nem is beszélve a megdrágult szerszámokról. Régen egy patkószög 1 fillérbe került, ma pedig 45 forint, amiből 8 darab kell egy patkóhoz. Mi magunk készítettük el a patkókat is, viszont már nagyon drága a faszén, így inkább készen vesszük meg a boltokban, amit aztán a ló patájához igazítunk.

– *Hogyan folynak ezek a munkálatok?*

Először is befűtünk a kohóba, majd azon felforósítjuk a vasat, és kidolgozzuk a különböző méretű kalapácsokkal. Készítünk egy mélyedést, majd lyukakat ütünk erre a felületre, hogy ezekbe bele tudjuk majd verni a szögeket. Mindenféle méretű szög, kalapács, fogó és patkó is található a műhelyemben, és mindennek megvan a maga funkciója. A kisebb szögeket használjuk a pónikhoz és a szamarakhoz, a nagyokat a lovakhoz. A kisebb, hegyesebb végű kalapácsokkal lyukakat ütünk, majd a naggyal ütjük a vasat. Ezért nem elég egy ember a munka elvégzéséhez, mert úgy még nehezebb. Legalább hárman voltunk régen a műhelyben, a mester, a segéd, és a tanuló. Innen ered a mondás.

Amint elkészült a lónak megfelelő patkó, megkezdjük a vasalást. Levágjuk a ló körmét a fogókkal, amik nagyon élesek, ráillesztjük a patkót, beverjük a szögeket. Ezt háromhavonta érdemes megcsinálni, mert különben nagyon fájdalmas lehet az állatnak, ha elkopik a patkó, vagy megnő a körme. Ezáltal le is sántulhat.

– *Milyen veszélyei vannak a szakmának? Gyakoriak a balesetek?*

– Baleset akkor történhet, ha a ló kicsit rosszabb természetű. Ekkor vigyázni kell vele, mert megrúghat, vagy ráléphet a lábunkra, de van olyan ló, amelyik harap is. Ezek veszélyesek, de nekem nem volt még balesetem. Ilyenkor a legjobb teendő, ha egy kicsit megfegyelmesszük a lovat, hogy nyugton maradjon, így mi is gyorsabban el tudjuk végezni a munkánkat.

– *Hogyan telnek a nyugdíjas évek?*

– Szerencsére minden hétre akad egy kis munka. Járok a környék falvaiba, Mohorára, Szügybe, Kétdodonyba, Ipolyszögre lovakat patkolni, de már nem válllok olyan sok munkát. 72 évesen már elfárad az ember. A patkoláson kívül pedig itthon mindig bütykölök valamit, sok a tennivaló a ház körül is. Az egészségem megvan hozzá, de már én is érzem, hogy elfáradtam. Megöregedtem, aztán most már pihenésre szánom inkább az időmet. Sokszor nem a jövedelem miatt válllok munkát, hanem azért, mert találkozhatok érdekes emberekkel, akikkel aztán szóba elegyedünk, és jókat beszélgetünk.

– *Szívesen tanítaná a fiatalokat?*

– Persze, nagyon szívesen vállalnám, de sajnos senki nem kapható már ilyen munkára. Elég piszkos lesz tőle az ember, azt pedig a mai fiatalok nem szeretik. Kellenének a jó kovácsok manapság is, hiszen nagyon szép mesterség, és azért akad munka is. Én magamon kívül még két kovácsmestert ismerek a környéken, tehát nagyon kevesen vagyunk. Megélni már nem lehet belőle, csak ha van jövedelmezőbb munka is mellette, vagy mint például nekem a nyugdíj. Így érthető, hogy a mai világban miért nem vállalkoznak rá a fiatal emberek.

Új arcok Herencsényben

Pedáns tisztaság, jó ízléssel berendezett tágas ház, ugrálós, de alapos nevelésben részesített kutyus. Egy zengő bariton és egy meleg barna női szempár. Ezek az első átütő benyomásaim Repka István és felesége, Zsuzsa Bajcsy-Zsilinszky utcai portáján. Ismerkedő beszélgetésünk során kiderül, hogy a külcsín alatt szép belbecs, tiszta és aktív cselekvésre indító szívek laknak. És nem utolsósorban gondolkodó, az egészségükre adó, kirándulni is, gazdálkodni is tudó, családszerető, érett emberek. (Akik remek paradicsomlét készítenek!) Olyanok, akik Magyarországon talán bármelyik faluban otthon tudnák érezni magukat.

– *Honnan jöttek hozzánk? Mivel foglalkoztak azelőtt?* – kértem Istvánt.

– Békéscsabán éltünk 2009-ig. Paraszti származású gyerekek vagyunk, gazdálkodáshoz, munkához szoktunk. Csabán is a város szélén, falusias környezetben éltünk. Zsuzsa Pénzügyi és Számviteli Főiskolát végzett, könyvelő, banki hitelügyintéző, később pénzügyi tanácsadó vállalkozóként dolgozott. Én képesítésem szerint agrármérnök-növényvédelmi szakmérnök vagyok, mezőgazdasági termelésben dolgoztam néhány évig, utána kereskedőt faragtak belőlem az Agrokernél, így a kereskedelem lett a fő profilom a szakmán kívül és belül. A 90-es években külkereskedelmi kft-ben folytattam pályafutásomat, román, szlovák, lengyel cégekkel dolgoztunk. Miután a cég 5–6 év után bomlani kezdett, kicsiben próbálkoztam a folytatással, egyetlen társsal. Ez a lépték azonban végül is túl szerénynek bizonyult, kiszorultunk a piacról. 2002-ben mindketten egy budapesti önszegélyező pénztár munkatársai lettünk, ahol megállapítottuk, hogy ezt mi is tudnánk, helyi szinten – és talán még jobban is – csinálni.

A pénztáralapításhoz szükséges tizenöt fő munkatársunkkal alapítottunk egy önszegélyező pénztárat Békéscsabán. Zsuzsa a számviteli dolgokért fe-

lelt, én az igazgatósági tanács elnöke lettem. Sikeres vállalkozás volt ez, olyan értelemben, hogy az embereknek valóban tudtunk segíteni, több százmilliót juttattunk vissza nekik adó-visszatérítésként. 2008-ban egy jogszabályváltozás kapcsán, a pénztár működése ellehetetlenült, már nem érte meg tovább tagdíjat fizetni, úgy döntöttünk, nem várjuk meg a felszámolást, hanem megszüntetjük a pénztárat végelszámolással. Így a tagjaink mindent visszakaphattak. Ezek életünk legszebb évei voltak. Rá is kaptunk arra, hogy segítsünk az embereknek, e nélkül már el sem tudjuk képzelni az életünket. Próbálkoztunk még utána is, konkrétan egy biztosítóval, de mivel ott elvárás elsősorban a teljesítmény volt, nem az ügyfél korrekt tájékoztatása, nem erőltettük. Ráadásul abban az időben már igencsak időszerűvé vált a költözésünk is.

– *Miért Herencsénybe?*

– Két családost lányunk van, Pomázon és Budapesten élnek. Békéscsabától nagyon messze. Azért, hogy gyakrabban láthassuk őket, mindenképpen közelebb akartunk hozzájuk költözni. Eredetileg még ennél is közelebb, hatvan kilométeres körzetben nézelődtünk, de végül ez a hely felelt meg leginkább annak, amit kerestünk. Megfelelő árfekvésű ház erdő közelében, hegy aljában, falusi környezetben. A cél az volt, hogy a csabai házunk árából a gyerekeinket is tudjuk támogatni, meg magunknak is megvásároljuk a megfelelő birtokot, ahonnan eljárhatunk hozzájuk is, és akár heti kétszer-háromszor kirándulni-gombászni is. Alapos kutatásokat végeztünk, az internetet bön-

gésztük. Tetszett, hogy egy ilyen kis falunak ilyen színvonalú újságja van, mint a Herencsényi Hírmondó (ez itt a reklám helye!). Végül megvettük a házat – mint már a ház átalakítása során kiderült, jó szomszédokkal. (Amíg keresgélünk, volt egy ház Nagykátán, amit úgy hirdettek, hogy jó szomszédokkal eladó.)

Amikor először néztük meg a házat, Szandai Pista bácsi jött és megkérdezte miben segíthet. Soha nem felejttem el az átalakítás során a nagy melegben Jusztin Sanyiéktól kapott szatyornyai nyári almát, a Gyeniséktől kapott cukkinit, paradicsomot, a Korbelyéktől kapott sokféle krumplit, babot, sárgarépát, akkor, amikor a mi kertünkben még semmi nem volt. Köszönet érte ezennel is.

– *Hogyan telik az idő, mióta itt laknak?*

– Természetesen műveljük a földünket, állatokat tartunk: baromfit (20 tyúk egész évben van, néha 40–50 is), disznót is vágunk évente egyszer-kétszer, amiből azután szalámit, kolbászt készítünk. Fontos a számunkra, hogy mit eszünk, különös tekintettel az adalékanyagokra, ezért szinte semmit nem vásárolunk boltban. Amit lehet, megtermelünk, elteszünk magunknak is, a lányaink családjának is. Ha vásárolunk, igyekszünk megbízható termelőtől. Mivel mindketten körülbelül 10 éve szív- és érrendszeri, valamint reumatikus problémákkal küszködünk, szeretünk kirándulni is: rájöttünk, hogy ez a mozgásforma mindkettőnknek megfelel, sőt határozottan tetszik, bár alföldiek vagyunk. Békéscsabáról is eljártunk hegyet járni, ott a Bihari hegyek voltak a legközelebb, átjártunk Erdélybe.

Itt sokkal könnyebb a dolgunk: csak fogjuk a hátizsákot, aztán irány a hegy, az erdő. A gombászáshoz ennél kiválóbb helyet elképzelni sem tudunk, különösen az olyan sok-esős években, amilyen a tavalyi volt. A hegyek mérete is ideális: egy alkalommal nekünk éppen elég 2–3 órát sétálni, errefelé ilyen a lépték. El is tévedhetek, végül csak visszatalálok a helyes útra.

Volt már ilyen, fél nap alatt eljutottam a kutasói elágazáshoz meg vissza. Gyönyörű helyeket fedeztem fel közben!

Zsuzsa kétheti rendszerességgel felkeresi Lilikét, a nemrég született unokát és szüleit, hogy lánya programján segítsen valamelyest lazítani, hadd nyüzsgjön kedve szerint a fiatalasszony. Amikor itthon vagyunk, jönnek-mennek az emberek, gyerekek is jönnek kutyázni-macskázni. Néha fogadunk látogatókat, Békécsabáról egész sokan utánunk jönnek, meg ott van a 11 éves fogadott unokánk, az iskolai szünetekben meg-megjelenik nálunk. Olyankor újabb, neki való kirándulások következnek, a Gyürki-hegyre például, a kereszthez, mindennap ki kell vele menni. Befőzünk, fagyasztunk, gombát szárítunk, recepteket találunk ki. Jelmondatunk: Még nem csináltam, de biztos meg tudom csinálni! – például napraforgóolajt egyelőre nem készítünk magunknak.

– *A szakembert és az alföldi embert kérdezem: elégedett-e az itteni földdel?*

– Kicsi, bár ahogy telnek az évek, lehet, hogy elég is lesz. A minősége jó. Lényegesen kötöttebb, mint Csabán, de erre van megol-

dás: a szerves trágya. Innen a szarvasmarhatelepről beszerezem. Az első évben sokat kínlódtunk, az igaz, de most már köszönjük, nagyszerű a föld. El is veteményeztünk már a március közepi jó időben, mindennel megvagyunk.

– *Van-e olyan saját recept, amit megosztanának a Herencsényi Hírmondó olvasóival?*

– Hát igen... egyszerű, de nagyszerű – *mondja Zsuzsa*. A szárított gombát nemrég vettük elő, abból készült a tejszínes gombás szósz. A gombát beáztatom egy fél-óra, azután rádobom a vajra (a zsiradékok közül a vaj különösen jó ízt ad neki), picit sütöm, rávágok vöröshagymát, tesztek hozzá borsot, borsikafüvet, kakukkfüvet. Utóbbit innen a hegyről hoztuk eleinte, ha hirtelen akartunk valamilyen gombás ételt elkészíteni, most már a kertben is van. Tesztek hozzá lisztet, meg tejszínnel, az áztatóléval, némi vízzel beállítom a sűrűségét. Tésztával nagyon finom.

A paradicsomlét meg úgy tettük el, ahogyan minden mást is szoktunk, az érzékenyek számító gombát és zöldbabot is: felmelegítjük, nem egészen forrásig, egy darabig melegen tartjuk, utána üvegekbe kerül, majd dunsztba. Huszonnégy

órán belül még egyszer felmelegítjük az üvegben eltett zöldséget-gyümölcsöt, ez már egészen biztosan csírátlantítja az üveg tartalmát, két hőkezelést nem bír ki semmilyen élő organizmus.

– *Szeret-e énekelni? – kérdezem Istvánt. – Használta-e a hangját valaha valamire. - Kiderül, hogy Zsuzsa az énekesmadár, nem István...*

– A legutóbbi éneklésem – mondja Zsuzsa – a reumatológián volt, Salgótarjánban. Ott találkoztam egy nagyon elkeseredett néniel, aki szerette a magyar nótát... Helyrehoztuk hát a kedélyét!

– Nekem meg kereskedőként mindig is a duma volt a kenyerem, ha úgy tetszik, a hangomból életem. – veszi át a szót István. – Egyébként a hangunk a beszédhez elkel mindig, ha az ember szereti, amit csinál, beszélni is szeret róla. A pénztárnál tudni kellett megbeszéltetni az embereket, hiszen csak akkor tudtunk igazán segíteni nekik, ha megosztották velünk a szívük gondját.

Már nem is tudunk meglenni anélkül, hogy az embereknek segítsünk. Berendezkedésünk után, megismertünk néhány olyan – országosnak is mondható – problémát, aminek enyhítésében mi is részt tudunk venni a faluban. Mostanában megosztottuk az ötleteinket Jusztin Józsefné polgármester asszonnyal, van elképzelésünk a helyi gyerekeket illetően is, meg a rászoruló családok felől is gondolkodunk. Most várakozó állásponton vagyunk, szeretnénk a tevékenységeinket minél hamarabb elindítani. Valószínűleg nem is leszünk magunk ezeknek az ötleteknek a kivitelezésében...

– *Fogadja hát jó szívvel a jó szándékot ez a falu, új lakóhelyük!*

Jávorné Barsi Boglárka

Ahogyan ők látják falunkat

Két „gyüttment” gondolatai

Szeretettel köszöntjük Herencsény lakóit, próbáljuk ezt tenni olyan kedvességgel, ahogyan bennünket fogadtak. Tekintsék hivatalos bemutatkozásnak, így közel két év itt lakás után ezen is túl vagyunk. Idő kell, hogy egy közösség befogadjon a gyüttmenteket, igyekszünk mielőbb mindenkivel megismerkedni. Tapasztalataink alapján fogadják gondolatainkat tőlünk, akik már „jártak a körgáton kívül”. Előző lakóhelyünkről, Békécsabáról származik a mondás: Békécsabát egy körgát védi az árvíztől, aki azon túl járt, tudja, mi van a világban. Kicsit szubjektívek leszünk! Van, ami tetszik, van, ami nem, szerintünk ez is

osztályozási módja a körülöttünk lévő világnak.

Tetszik:

- hogy van saját újságja Herencsénynek,
- a falu látképe, ahogyan Balassagyarmat felől megközelítjük,
- a falubeliek, a szomszédok kedvessége, érdeklődése: honnan jöttünk, kik vagyunk,
- a táj, a környező hegyek (bár topográfiai értelemben inkább csak dombok),
- a jó levegő, a csend, a nyugalom, a több ezer hektár erdő, minden szépségével, növény és állatvilágával,
- a hagyományörzés,

– vannak más nemzetiségűek között olyan családok, akik szeretnék gyermekeiket taníttatni.

Nem tetszik:

- a falu határában az utak mellett, az erdő alján kidobott sok szemét,
- a falu levegőjét szennyező műanyag és ruhaégetés,
- a rossz útviszonyok,
- a falu szennyvízkezelési megoldatlansága,
- hogy nincs, (vagy nem tudunk róla) közösségi élet,
- a megyei hírlap szerint a szomszédok aktívabbak, több a megmozdulás, több támogatás igénybevételéről adnak hírt.

Szeretnénk a közösség életében valamilyen módon részt venni, úgy, hogy élettapasztalatainkkal segítsük elő az emberek személyes boldogulását. Amennyiben van erre fogékonyság, nekünk vannak ötleteink, keressük a kapcsolódási pontokat.

Gyakran elhangzik hivatalos és nem hivatalos beszélgetésekben is, hogy nincs elegendő pénz a problémák megoldására. Szerintünk nem biztos,

hogycsak pénzkérdés ez, bár jó, ha van. Sokszor egy-egy ötlet többet tud adni, mint arra várni, hogy majd valaki segít. „Valaki” egyre inkább nem fog segíteni anyagiakkal (mert nem tud, nincs rá fedezet!). Nézzünk szét a környezetünkben: mi az, ami adott, megvan, csak nem vesszük észre, nem tanítottak meg rá a szüleink, vagy így volt kényelmesebb. De, hogy nem olcsóbb, az biztos, mi már tudjuk!

A vidéki, falusi ember korábban önellátó volt! Kétkezi munkájával megteremtette a családjának a mindennapi betevőt, a lakhatás feltételeit, a tüzelőt! Hajlamos a ma embere ezt elfeledni, bár a politika is bűnös ebben! Pedig, ha szétnézünk környezetünkben, a feltételek ma is adottak, sőt a körülmények jobbakként, mint egy generációval korábban voltak:

- van villanyunk,
- van vezetékes vizünk,
- van gépkocsink,
- van televízió, telefonunk, internetünk, láthatjuk a világot, azaz, több a lehetőségünk és kaphatunk ötleteket, hogyan tudunk egészségesen élni.

Szomorú látni, hogy a vidéki emberek, akik kertes házban laknak (ami alapvetően jó, hiszen jó levegőn élnek, a gyerekeik mozoghatnak stb.) a kerttet arra használják, hogy tologatják benne a fűnyírót és égetik a kerti és minden más hulladékot, a „boltból élnek”.

Nem bántani akarjuk ezt a fajta életmódot vállaló embereket! Csak szeretnénk ráirányítani a figyelmet, hogy van más, és szerintünk egészségesebb, és nem feltétlenül drágább, sőt olcsóbb megoldás is, főleg vidéken! És álláspontunk szerint ez az egészségesebb életmód!

Mi korábban is törekedtünk arra, hogy amit a szüleinktől a család ellátása érdekében tanultunk, azt megőrizzük, továbbvigyük és továbbfejlesszük. Ideköltözésünkkel adatott meg igazán a lehetőség, hogy mindennapjainkban gyakorolhassuk, megvalósíthassuk a tanultakat, és felkínáljuk tapasztalatainkat.

Mik is ezek? Ahogyan mi csináljuk, és ajánljuk:

- a zöldségfélét, gyümölcsöket vegyszermentesen, vagy a lehető legkisebb vegyszerterheléssel termesztjük, tartósítjuk,
- a baromfit természetes körülmények között tartjuk, így a tojás és a baromfi hús jobb minőségben és vegyszermentesen kerül a család asztalára,

- a sertés-, marha- és egyéb hússokat (állatokat) nem a boltból, hanem ismert, háztáji környezetből vásároljuk, és dolgozzuk fel, tartósítjuk, részben a hagyományos, részben már az általunk kifejlesztett, kipróbált és bevált módszerekkel,

- elfogadjuk és saját kezűleg lestedjük a természet által felkínált javakat (gombák, erdei gyümölcsök, gyógynövények), ezeket is tartósítjuk, feldolgozzuk,

- a háztartásban, kertben keletkezett hulladékokat hasznosítjuk (megeszi a baromfi, komposztáljuk stb.), igyekszünk nem szennyezni a környezetet.

A közel 60 éves, sokrétű, más vidékről származó élettapasztalatainkat szívesen megosztanánk az emberekkel. Ne féljenek velünk megállni pár szóra, akár keressenek is, mi szívesen elbeszélgetünk, segítünk. Éljenek ezzel a lehetőséggel!

Repka család
(Zsuzsa és István)

Helytállás a bajban

Karácsony napján, december 25-én délután fél egykor tűz ütött ki Gyurovics Mihályné Dózsa György út 11. számú házában. A tetőszerkezete teljesen megsemmisült és a ház belső tere is komolyan károsodott. Amint a tüzet eloltották, rögtön arra gondoltam, hogyan is lehetne segíteni a bajban. Mindig szerettem segíteni az embereknek, azt hiszem a segítőkészség az ember legfontosabb erénye. Azonnal hozzáláttam a szervezéshez. Sok-sok elektronikus levelet küldtem ki különböző építőipari cégeknek, személyes kapcsolataimat is mozgósítottam.

Az eredményre nem sokat kellett várni. Január 4-én e-mail érkezett Friedman Zsuzsannától a TONDACH Magyarország Zrt. marketingvezetőjétől, aki megadta Kovács Csabának, a cég Nógrád és Pest megyei szaktanácsadójának elérhetőségét. Példamutató segítőkészségének köszönhetően egy hét múlva a cserép meg is érkezett. Kovács Csaba január 18-án meglátogatta a helyszínt és akkor köszönetünket is kifejezhettük neki és cégének. Ez a 1,5 millió forint értékű adomány reményt adott számunkra. Épp időben érkezett a segítség, mert a falak kezdtek elázni a nagymennyiségű csapadéktól, hiába volt lefóliázva az épület teteje. Napok kérdé-

Gyurovics Mihályné segítőivel

se volt, hogy az épületet le kell bontani, vagy újra lakható lesz.

Január 20-án a faanyag is megérkezett és másnap elkezdődött a tetőszerkezet újjáépítése. A harmadik napon az utolsó cserép is a helyére került. Hihetetlenül gyorsan dolgoztak az építők, akik a család rokonaiból, ismerőseiből és

barátaiból verbuválódott össze. Tehát a legfőbb feladat megoldódott, a házra szép új tető került, de a segítség még ezzel nem ért véget. Az ÉMÁSZ ingyen köti vissza az áramot, ami egyébként 150 000 forintba kerülne a ház tulajdonosának. A Zalakerámia Zrt. csempét ajánlott fel, az ökológia- és építőipari vállalatok

A leégett ház

csapatának tagja, Birtalan Csaba Budapestről gipszkartont, műanyag csővezetékeket, kábeleket és kátránypapírt ajánlott fel, amelyet le is szállított.

A falubeliek látva az együttérzés megnyilvánulásait, meg-megjegyzik nekem, hogy az ilyesmi nem volt ritka régen, de ma már annál

inkább. Ilyen segítőkészre nem is emlékeznek a rendszerváltás óta.

Hallottam, már, hogy tűz miatt családoknak kellett elköltözniük, mert nem kaptak segítséget, magukra maradtak. Szerencsére Herencsényben ez nem történt meg, örülök, hogy ilyen sokan a bajban jutottak mellé álltunk. Hiszem, hogy

Az új tető

egy közösség, egy nagycsalád vagyunk, mindenki számít, legyen az öreg vagy fiatal. Az összefogás különösen fontos az ilyen apró település életében. Sőt mondhatom, ahol hiányzik a szolidaritás egy közösség életében, az pusztulásra van ítélve. Ismét büszkék lehetünk arra, hogy herencsényiek vagyunk, és tartsunk össze a jövőben is, hogy megkönnyítsük életünket a Cserhát lankái közt.

Tácsik Bálint

Régi fényképek

Szalai Antal tehenei

Nézem a homályos, megfakult fényképeket, amelyek évtizedekkel korábban a gándori Szalai portán készültek. Sokkal távolabb vannak, mint a múltó idő szerint gondolnánk. Eltűntek a tehének a herencsényi portákról, bár még jól emlékszem, hogy én is legeltettem Szalai Antival és Janival jószágokat a hatvanas években a Heringek földjén és Rózsásban. A képen látható tehének, borjak nem azok, amelyeket én is terelgettem, mert Kiss Józsi már legényember, és a garázsban ott az autó, ami inkább a hetvenes évek végére utalhat. Ott a képeken Ili néni is, aki Kiss Józsival együtt már kiköltözött a temetőbe, ahogyan a közelmúltban pászortársam, Jani is.

Nézem a megfakult képeket, és erős vágyódást érzek a gyermekkor iránt. Akkor még reménnyel telve éltünk, voltak teendőink, hittünk a kezünk erejében, a Jóistenben, és vártunk valamit a holnaptól. Ma csak másokra várunk, segélyre,

nyugdíjra, alamizsnára. Vártuk, hogy a tehén megelljen, néztük a kotlás alatt a tojást, vajon hány kicsirke lesz. Vártuk a finom édes savójú-túrójú pectejét (szakkifejezés szerint főcstejet), amit az ellés után a még erőtlen-étvágytalan kisborjú meghagyott, s amely 3–4 napig felforralva finom édes túróvá csomósodott. Még életem delén is, ha hazamentem, a falu utolsó teheneit tartó Szikoráék hozták nekem a pectejét, tudták, hogy ennél kedvesebbet nem adhatnak.

Nincs már pectej sem, ahogyan lassan elfeledjük a kertbeli nyári almák, kesernyész őszi barackok, a duránzi szilvák ízét. Az Erzsébet néni által felidézett lagzik összetartó erejét, a halotti torok elmúlással megbékéltető hangulatát.

Ili néni, Józsi és Jani nincsenek már közöttünk! Elmentek, s elment velük egy világ. Jó lenne hinni, hogy nem múlik minden nyomtalanul, hogy valahol őrződik mindaz az érték, érzélem, ami a miénk volt, s

amit most látszólag csak az emlékezet őríz és a fényképek.

Nem csak mi merengünk az elmúláson, mióta ember él a földön, foglalkoztatja múltó világ gondolata. Horatius sorai kétezer évesek, de vágya a máé is: Non omnis moriar – nem halok meg egészen!

P. I.

Magam sem hiszem, hogy 90 éves vagyok

Már kevesebben vannak azok Herencsényben, akik még emlékeznek Liszkóra, ahol több tucat család élt boldogult. Igyekszünk erről a világról minél többet megőrizni. A hétköznapokról, szokásokról, életkörülményekről ezúttal Bucsánszki Jánosné, Nagy Erzsébetet kérdeztük, aki ott született, ott nőtt fel, élete meghatározó részét ott élte le.

Erzsi néni 1920-ban született. Édesapjával, édesanyjával és nyolc testvérével Felső-Liszkón éltek, régi portájuknak már nyoma sincs a Fehér-patak mellett. Hatévesen kezdték az iskolát, egy tanító oktatta mind a hat összevont osztályt. Az iskolába vászonból varrt tarisznyával jártak, palatábla, olvasókönyv, számtankönyv, tolltartó és egy írka jelentette a tanszereket. Miután kijárták a 6. osztályt, dolgozni mentek az uradalomba. Édesapja 36 évig erdészként szolgált Liszkón. A Teleki uradalomnak mintegy 400 holdnyi földje volt, sok napszámost foglalkoztattak a környező településekről is, Sipekről, Surányból, Szandáról, Terényből.

A mintauradalomhoz szép kastély tartozott, körbe kerítve orgonával, udvarán gyümölcsfákkal. Liszkón szeszgyár működött, az ipari szeszt krumból főzték és vashordókban szállítottak Magyaránadorba, a vasútállomásra. Az uradalomhoz ökor és lóistálló tartozott, az előbbiben a szeszgyártás melléktermékét, a szeszmoslékot etették fel a hízómarhákkal.

Szombaton a cselédeknek nem kellett dolgozni, mindenki takarított, mosott, főzött, vasárnap pedig a család apraja-nagyja ment a templomba. Mivel akkor nem volt autó, még bicikli is alig-alig, gyalog tették meg az utat Herencsénybe. Akkor csak az uraságnak volt hintaja, ők azon jártak a templomba is. Az uradalom fizette a cselédek után a párbért, az orvost. A tüzelőt is ingyen adták.

Erzsi néni az akkori szokások szerint későn ment férjhez, 28 éves volt. Férjével édes anyjéknál laktak. Lánya, Marika is Liszkón nőtt fel. Az édesanya főzött, mosott és tudott géppel varrni is. A szorgalmas családokhoz hasonlóan állatokat tartottak, libákat, kacsákat, tyúkokat, nyulakat és disznót is hizlaltak. Minden család kapott egy hold földet, ahol a saját megélhetéséhez szükséges javaikat termelhetette meg.

Akkoriban tavasszal kendert is vetettek, a szövéshez a virágos kendert használták, a magvas kendert a magjáért meghagyták. A kendert összekötözték kékébe, majd az áztató gödörbe rakták, és lekötözték, hogy a víz el ne vigye. Addig áztatták, amíg meg nem puhult, a rostokról le nem vált a szár többi része. Ekkor kiszedték az áztató gödörből, kitétték száradni, a patakban, kiterítették, és amikor megszáradt, hazavitték. Kis csomókra szedve törtek, kicsapták, tilolták, morzsolták, gerebenezték,

így készült a kóc és a vékony fonal. Télen fontak-szöttek, majd a vásznat, hogy fehéredjen és puhuljon, lúgzóba rakták.

Nyáron az aratás volt a fő munka, 3–4 hétig tartott. Vasárnap este kimentek a tarlóra, és következő hét szombatján mentek csak haza.

– *Nem mehettünk haza megmosakodni, vagy átöltözni, abba a ruhába kellett aludnunk, amibe dolgoztunk egész nap.* – mondja Erzsi néni. Tisztálkodni csak akkor tudtak, amikor olyan helyen arattak, ahol árok volt. A cselédek a földön aludtak, sorba egymás mellett. Jól betakaróztak az éjszakai harmatos-hűvös levegő miatt, de előtte keresztet vetettek. A tarlóra hátikosárban vitték azt a holmit, amire az aratáskor szükség volt. Sarlót, pokrócot de vittek kenyeret, szalonnát, akinek nem volt, hagymát evett zsíros kenyérral. Volt gazdasszony is, aki főzött az aratóknak, ebédet és vacsorát. Minden másnap kaptak egy kisebb kenyeret, valamint volt vízholdó gyerek is, aki friss vizet hordott az aratóknak.

A napot minden reggel öt óra körül imádsággal kezdték. Nyolc óra körül volt a reggeli, előtte kötözték a kékéket, reggeli után az emberek mentek vágni a búzát. Délben hozták az ebédet. Egy nagy tálat hatan ültek körbe, és abból kanalazva fogyasztották el az ebédet. A lányok, asszonyok ebéd után összeszedték a talakat, amelyeket visszavitték a konyhára mosogatni. Amíg az emberek a kaszát verték, addig az asszonyok pihenhettek. Ha az intéző megnézte az aratókat, az asszonyok-lányok mezei virágból csokrot szedtek, és rákötötték a karjára, ezzel kedveskedtek neki. Bár a munka nehéz volt, a népnek jó kedve volt, senki sem volt elkeseredve,

Bucsánszki Jánosné

nem félték, hogy holnap mi lesz. 3–4 hét után jött a bearatás, erre kalászból szép koszorút készítettek. Mindenki ünneplőbe öltözött és énekelve nyújtották át a koszorút az uraságnak, aki megköszönte a munkát az aratóknak, aztán nagy mulatság volt reggelig. Aratás után jött a cséplés. Őszkor is bőven volt a munka, mert sok burgonya, kukorica, cukorrépa volt vetve.

Télen tollat fosztani, szóni-fonni jártak egymáshoz, sokat meséltek, beszélgettek, énekeltek. Nagyon sokat szöttek, ruháikat, a lepedőket, zsákokat, törölközőket, konyharuhákat saját maguk készítették.

Mivel sok fiatal élt a tanyán, gyakran voltak lakodalmak. Ezekre majdnem az egész pusztát meghívták. A reggeli tejes kávé volt fehér kaláccsal. Mikor összegyűlt a nép, elindultak Herencsénybe az esküvőre. Feldíszített kocsikon mentek, s egész úton énekeltek:

*Ez a kocsi, ha elindult, hagy menjen,
Én utánam senki ne keseregjen,
Keseregjen minden anya a fiáért,
Én is kesergek a régi babámért.*

Miután visszaértek, megebédelték. Húsleves, főtt hús, káposzta, pörkölt volt a menü, és persze sütemény, túrós lepény, lekváros és mákos kalács. Éjfélkor volt menyasszonytánc, akkoriban gyertyás menyasszonytánc volt. A vőfély meggyújtotta a gyertyákat, a nyoszolyólányok és a legények körbe állták, a vőfély pedig énekelve járt körbe. Egy gyertyát megfogott, egy lányt kiválasztott, hozzá pedig a le-

gényt, így mentek párba. Mikor vége lett, levették a menyasszony koszorúját, majd a nyoszolyóányok közé dobták. Úgy tartották, hogy aki elkapja, a következő évben az megy férjhez. Bekötötték a menyasszony fejét, majd vitték a menyecske táncba, reggelig mulattak. Akkoriban sok fiatal volt Liskón, a legények nem mentek máshova nőszülni, vagy csak nagyon ritkán.

– *Karácsonykor, amíg édesapám díszítette a fát, minket, gyerekeket átküldött a szomszédba. Amikor kész volt, magára terített egy fehér lepedőt, nekünk pedig szóltak, hogy haza mehetünk, mert az anyuka meghozta a karácsonyfát. Mi pedig köré álltunk, elénekeltük a karácsonyi éneket, nagyon boldogok voltunk.* – fűzi tovább emlékeit

Erzsi néni. A megterített karácsonyi asztalra leves, dedelle, dió, alma került, ezekből egy keveset el kellett tenni. Az asztal alatt egy szakajtóban kukorica volt, azt kellett adni másnap a tyúkoknak, hogy jól tojjanak. Vacsora után a morszákat összeszedték, eltették, hogy mikor nagy vihar kerekedik, ebből tegyenek a tűzre és csillapodik a vihar. Később elindultak Herencsénybe az éjféli misére. Sokan azt mondták, hogy nagykarácsonykor nem szabad mákosat enni, mert sok bolha van benne. Vasárnaponként mindenki járt Liskóról a misére, az ünnepi ebéd után összeültek és beszélgettek. Ekkor jöttek a rokonok is.

Húsvétkor a legények csoportosan jártak a lányokhoz öntözködni, de nem kölnivel, hanem vödörrel és

bögrével. A lányok így is örültek nekik, megkínálták őket étellel-itallal, majd festett tojásokat adtak nekik ajándékként. A legények énekelve mentek tovább.

Ha halott volt, a szobában ravatalozták fel, oda mentek imádkozni. Két székre kocsioldalt fektettek, arra szalmát raktak, ráterítették egy terítőt és arra fektették a halottat. A halott mellé két szál gyertyát helyeztek, amikor imádkoztak, meggyújtották. Másnap kocsit vitte a herencsényi temetőkapuig.

Erzsi néni végül a háborús időket is felidézi. Az orosz katonák a terényi út felől jöttek lóháton, mindenki riadtan szaladt haza. Már korábban bunkereket ástak a férfiak, ahová a bombázások elől elbújhattak. Egy este kimentek a szalmakazalba aludni, reggel mentek haza, Másnap az oroszok meggyújtották a kazalt.

– *Mindig más helyre kellett bújniunk, így menekültünk meg.* – fejezi be mondandóját Erzsi néni, aki visszatekintve hosszú tartalmas életére maga sem hiszi el, hogy már 90 éves.

Varga Judit

Új elnök a Polgárőr Egyesületnél

A Herencsény Polgárőr Egyesület az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program LEADER pályázatán támogatást nyert. A kötelezettségvállalás teljes összege 334.450. Ft, a nettó kiadásra jutó támogatás összege 267.562 Ft. A Polgárőr Egyesület bútorzatra és ruházati felszerelésre nyerte a támogatást. Az egyesület életében más változás is történt, új elnököt választottak a szervezet élére Kalmár László személyében. Ambíciójáról, jövőbeli céljairól kérdeztem.

– Mindenekelőtt magam és a lakosság nevében szeretném megköszönni Dropka Józsefnek kitartó munkáját a Polgárőr Egyesületnél és kívánok neki egészségben és boldogságban gazdag nyugdíjas éveket!

– *Bemutatkoznál egy pár sor erejéig a herencsényi lakosok számára?*

– Balassagyarmaton születtem 1985. június 29-én. 1998-2004 között a balassagyarmati Szent Imre Keresztény Általános Iskola és Gimnázium tanulója voltam, majd érettségi után 2006-ig a Miskolci Rendészeti Szakközépiskolában tanultam tovább. Ezt elvégezve a balassagyarmati rendőrkapitányságra kerültem, mint közrendvédelmi járőr. Jelenleg a magyarnándori rendőrőrsön dolgozom, 2010 szeptembertől Terény, Szanda és Szandaváralja körzeti megbízottja vagyok.

Jelenleg Csupakra járok körzeti megbízott szaktanfolyamra.

– *Te lettél a Polgárőr Egyesület új elnöke. Gratulálunk! Miért vállaltad ezt a tisztséget?*

– Köszönöm a gratulációt. Az elnöki tisztséget azért vállaltam el, mert szeretném, hogy községünkben jól működő polgárórság legyen, illetve a rendőrséggel együtt dolgozva az állampolgárok közbiztonság érzetét javítsuk.

– *Jelenleg mekkora az egyesület létszáma, szeretnéd bővíteni? A fiataloknak milyen szerepkört szánsz?*

– Jelenleg a Polgárőr Egyesület 23 főből áll, amit a községben lakó fiatalokkal bővíteni szeretnék. A belépő fiatalokkal összefogva hét közben is tudnánk szolgálatot teljesíteni.

– *Milyen terveid vannak még?*

– A rendőrséggel való együttműködés, legfőképpen a körzeti

megbízottal, valamint a környező településeken működő polgárőr egyesülettel való jó kapcsolatok kialakítása. A közrend, a közbiztonság védelme és az állampolgárok közbiztonság érzetének javítása, illetve a bűncselekmények megelőzése. Az egyesület létszámának bővítése és a polgárőr egyesület minden tagjának egységes egyenruha, valamint az alapvető polgárőr felszerelések beszerzése.

– *A pályázatban nyert eszközökkel, berendezésekkel, mit fogtok kezdeni?*

– A pályázaton nyert eszközöket, felszereléseket az egyesület tagjai megkapják és használják. A pályázaton nyert berendezések a polgárőr egyesület épületében kerülnek elhelyezésre, ami a falu központban található.

– *A jövőben esetleg szeretnétek pályázni valamire?*

– Természetesen továbbra is pályázni szeretnék felszerelésekre, valamint polgárőr ruházatra, illetve településen egy kamera rendszer kiépítésére.

– *Köszönjük a riportot és sok szerencsét és erőt kívánunk a Polgárőr Egyesület vezetéséhez.*

T. B.

Elfeledett ételeink – Aszalt gombafőzelék

Az aszaltgombát megmossuk, és feltesszük főni néhány szem apróra vágott krumplival. Babérlevéllel, borssal, sóval, fokhagymával fűszerezük. Ha megfőtt, berántjuk, és tejes habarással behabarjuk. Végül ecettel ízesítjük.

Vraskó Jánosné

Ingyenes fakitermelői tanfolyam!

Felhívjuk Herencsény lakosainak a figyelmét, hogy ingyenes fakitermelői tanfolyam indul településünkön. A több hónapnyi előkészület és egyeztetés után az érdeklődők fakitermelői bizonyítványt szerezhetnek. A képzés helyszíne a herencsényi művelődési ház. Az oktatást hétfőig tartjuk, várhatóan két-három hónapig tart, elméleti és gyakorlati vizsgával zárul. A képzést a Dekra Albasafe Akademia Kft. szervezi, a tanfolyam díja fizetéses képzés esetén fejenként 185 000 forint lenne. Most uniós támogatással ingyen juthatunk bizonyítványhoz. A tanfolyam főbb információi:

Képesítés:

Államilag elismert fakitermelői OKJ-s szintű szakképesítés (OKJ-Szám: 31 623 01 0100 31 03, FEOR-szám: 6211, Program akkreditáció lajstromszám: AL-0088).

A képzés célja:

A program célja a fakitermelő szakképesítés munkaterületéhez tartozó legjellemzőbb munkakörök, foglalkozások betöltéséhez szükséges ismeretek elsajátítása.

A képzéssel ellátható:

Fadöntés, közelítés végrehajtása, közelítés közelítőgéppel, rakodás a rakodógéppel, a motorfűrész, a fakitermelés és anyagmozgatás gépeinek üzemeltetése, karbantartása, választékolás, számbavétel. Gallyazás vagy darabolás, valamint felkészítés és készletezés munkaműveleteinek végrehajtása, motorfűrészek kezelése és karbantartása.

Bizonyítvány érvényessége:

Bizonyítvány érvényessége korlátlan, időszakos orvosi vizsgálattal.

Feltételek:

Alapfokú iskolai végzettség, 21. életévet betöltött férfi, egészségügyi alkalmasság.

Jelentkezési lapot nálam, tájékoztató valamint a beiratkozás napján lehet megkapni. A beiratkozás időpontját Herencsény és környező településeink központjában kifüggesztjük.

Ha a tanfolyam sikeres lesz, jövő tavaszra szeretnénk szintén ingyenes mezőgazdasági erő- és munkagépközvetelő, mezőgazdasági rakodógépközvetelő valamint önjáró betakarítógép kezelő (pl.: kombájn) tanfolyamokat indítani.

Szeretettel várunk minden jelentkezőt a környékbeli településekről is!

Tácsik Bálint

Teleház és könyvtár hírek

Decemberben megtörtént az ellopott számítógépek pótlása, továbbá az 5 számítógépes terminál komplett felszerelése.

Értesítünk minden kedves olvasót, és internet használót, hogy a községi könyvtár és teleház jelenleg bizonytalan ideig átmeneti nyitva tartással működik. A nyitva tartás rendje minden héten keddi, és szombati napokon 15.00–19.00 óráig tart.

Egy százalék

Kérjük adózó olvasóinkat, hogy személyi jövedelemadó-bevallásuk kitöltésekor gondoljanak községünk civilszervezeteire, **adójuk 1%-át** ajánlják fel támogatásukra.

Herencsény Sportegyesület

Adószáma: 19928289-1-12

Polgárőr Egyesület

Adószáma: 18644083-1-12

Palócföld Hagyományörző

és Vidékfejlesztési Közhasznú

Alapítvány

Adószáma: 18641183-1-12

Gyász

2011. február 22-én, 55. életében elhunyt **ifj. Szalai János**.
Született: 1956. december 3-án.

2011. március 4-én örökre távozott körünkből **Horák Géza**.
Született: 1934. február 26-án. 77 éves volt.

2011. március 15-én elhunyt **Juhász István**, aki 1949. június 21-én született.
62 éves korában érte a halál.

2011. március 29-én, 89. életében elhunyt
Hovanecz Ferencné (Hevér Mária). Született: 1922. december 22-én.

Emléküket megőrizzük!

Januárban őket ünnepeltük!

Január 31-én	1 éves	Csonka Márton Csaba	Kossuth u. 56.
Január 4-én	20 éves	Fábián Péter	Akácfa u. 7.
Január 6-án	45 éves	Stir Sándor	Rákóczi u. 7.
	65 éves	Czimer László	Kossuth u. 162.
Január 9-én	55 éves	Demkó Györgyné	Szécsényi u. 4.
		Oláh Mária	
Január 10-én	10 éves	Brezovszki Izabella	Kossuth u. 130.
Január 13-án	50 éves	Jusztin Sándor	Bajcsy u. 4.
	65 éves	Koplányi Istvánné	Jókai u. 6.
		Reznyik Margit	
Január 14-én	75 éves	Gyurovics Jánosné	Akácfa u. 9.
		Burián Szabolcs	
Január 19-én	80 éves	Szalai János	Kossuth u. 10.
Január 20-án	65 éves	Balázs Imréné	Dózsa u. 7.
		Katulín Margit	
Január 21-én	30 éves	Balogh Zsolt	Béke u. 24.
Január 25-én	20 éves	Holes Dávid	Béke u. 9.
Január 26-án	70 éves	Kalmár Antal	Petőfi u. 39.
Január 28-án	65 éves	Perjési Istvánné	Dózsa u. 17.
		Hatala Anna	
Január 29-én	50 éves	Pénzes Sándorné	Rákóczi u. 13.
		Oláh Éva	
Január 31-én	60 éves	Petrovecz Lászlóné	Hunyadi u. 14.
		Bartus Teréz	
	85 éves	Pekár Jánosné	Szécsényi u. 3.
		Pszota Margit	

Februárban őket ünnepeltük!

Február 6-án	70 éves	Maier János	Kossuth u. 72.
Február 8-án	35 éves	Hering Mónika Mária	Kossuth u. 182.
Február 9-én	20 éves	Oláh Lajos	Kossuth u. 174.
Február 10-én	55 éves	Jusztin László	Dózsa u. 1.
Február 11-én	35 éves	Gyurovics József	Petőfi u. 24.
	55 éves	Szandai István	Bajcsy u. 5.
Február 18-án	30 éves	Horák Csaba	Hunyadi u. 9.
Február 19-én	75 éves	Herczeg Antal	Petőfi u. 32.
Február 20-án	70 éves	Kalocsai János	Rákóczi u. 12.
Február 25-én	25 éves	Kiss Anikó	Kossuth u. 78.
		Bendiák Anikó	
Február 23-án	45 éves	Bacskó Erika	Kossuth u. 39.
	50 éves	Csizmadia László	Kossuth u. 114
	70 éves	Kosik Mihályné	Kossuth u. 70/A
		Hekli Ilona	
február 27-én	60 éves	László András	Petőfi u. 21.

Márciusban őket ünnepeltük!

Március 2-án	55 éves	Szilfai István	Kossuth u. 180.
Március 4-én	50 éves	Kiss Józsefné	Kossuth u. 78.
		Szlobodnyik Margit	
Március 9-én	35 éves	Kelnár Bernadett	Petőfi u. 33.
Március 14-én	85 éves	Szandai Józsefné	Petőfi u. 20.
		Szedlák Mária	
Március 16-án	60 éves	Repka István	Bajcsy u. 6.
Március 17-én	65 éves	Bartus Józsefné	Bercsényi u. 2.
		Kalmár Rozália	
	85 éves	Zelenák Józsefné	Kossuth u. 166.
		Bacskó Margit	
Március 18-án	35 éves	Bartus Krisztina	Dobó K. u. 9.
Március 22-én	70 éves	Jusztin József	Kossuth u. 82.
Március 27-én	75 éves	Szalai Antalné	Petőfi u. 47.
		Szalai Rozália	
Március 28-án	30 éves	Bucsanszkiné	Kossuth u. 7.
		Oláh Anita	
Március 29-én	55 éves	Mészáros István	Kossuth u. 2.
Március 31-én	75 éves	Szalai Imre	Petőfi u. 7.

Isten éltesse Mindannyiukat!